

Lähde: Lahden Puutarhaseuran julkaisu

Puutarhojen ja puistojen historiaa Lahden Seudulla. Toimittaja Juha Mäkinen.

VARHAISIMMAT NÄYTTELYT

Pyhäniemen kartano osallistui 1903 Tampereen Kupittaalla järjestettyyn näyttelyyn.

Lahdessa Hollolan maamiesseura piti ensimmäisen näyttelynsä 5.10.1903. Esillä oli turnipseja, humalaa, pellavaa, juureksia ja omenoita.

Itä-Hämeen maamiespäivillä ja hedelmänäyttelyssä 25.- 26.9.1906 Lahden Osuusmeijerillä Onni Liipola piti esitelmän puutarhanhoidosta. Osallistujia saatiin Korpilahdelta, Kuhmoisista, ja Padasjoelta asti. Lähialueen kartanot olivat mukana. Esillä oli omenalajike Erstaa nro. 1. Pastori Lingreen Kärkölästä esitteli päärynöitään, kuten herra Mynttinen Joutsasta. Näyttelyn tuomarina toimi pomologi Lingren Helsingistä.

Virikkeen Lahden puutarhaseuran näyttelyyn antoi Lahden lehden avustaja **puutarhuri Vanamo maaliskuussa 1907**. Hän esitti tarkan selostuksen vuonna 1906 Kuopiossa olleesta maatalousnäyttelystä. Uutuutena tilaisuudessa esitettiin dokumenttifilmi Kuopion näyttelystä sekä Kukkaloistoa Nitzassa.

PUUTARHASEURAN NÄYTTELYHISTORIA

Syyskuun 23.-24.1909 pidettiin Puutarhaseuran ja Itä-Hämeen maanviljelysseuran näyttely Lahti-Hotellin avarassa juhlasalissa.

Suuren osallistujamäärän johdosta Lahti Hotellin juhlasali ei riittänyt näyttelytilaksi. Osuusmeijerin tiloihin sijoitettiin osa keittiökasveista ja hedelmäpuut. Näytteille asettajia saapui Anjalasta, Artjärveltä, Hollolasta, Iitistä, Kymin pitäjältä, Korpilahdelta, Lahdesta, Lapinjärveltä, Myrskylästä, Orimattilasta, Sippolasta ja Valkealasta. Edustettuina olivat vielä Jyväskylän seminaarin-, Orimattilan emäntäkoulun puutarhat, Orimattilan marittayhdistys ja Latokartanon puutarhakoulu.

Seuran toinen näyttely oli pomologinen, järjestettiin yhdessä Itä-Hämeen maamiesseuran kanssa **lokakuussa 1913**. Näytteilleasettajia saapui Kansanopistolle 31 ja heillä oli 186 kokoelmaa. Enemmistönä olivat omenat ja hieman päärynää ja marjoja ei ollut lainkaan. Säilykeosastoa pidettiin monipuolisena ja hyvänä. Näyttelyn kilpailusarjat olivat: ammattiviljelijät, kansakoulut, torpparit, mäkitupalaiset ja pienviljelijät kilpailivat omissa sarjoissaan.

Seura ei järjestänyt muita näyttelyitä ensimmäisenä kymmenvuotiskautenaan. Vuoden 1917 syksyllä Uudenmaan ja Itä-Hämeen maanviljelysseurat järjestivät näyttelyn. Puutarhatuotteiden määrä oli seuran näyttelyä vähäisempää. Keittiökasveja esittelivät Jämsän naisyhdistys ja neljä lasten kasvitarhaa. Lahden kaupunki palkittiin kenttäistutuksista eli puistoistutuksista. Kaupunginpuutarha havu- ja lehtipuutaimet palkittiin.

Heinäkuussa 1920 Lahdessa järjestettiin suurehko Hämeen ja Uudenmaanlänin Maanviljelysseurojen maatalousnäyttely puutarhaosastoineen.

Puutarhaseura järjesti yhdessä Marttojen ja koulukasvitarhayhdistyksen kanssa **syysnäyttelyn 1925** Lahden kartanossa. Näyttely oli jaettu kotiviljelijöiden, ammattitarhureiden ja koulukasvitarhan osastoihin. Koululaisten osasto herätti huomiota, kuten kaupunginpuutarhan komea kaktusryhmäkin, jonka kuva painettiin Puutarhalehteen. Näyttelyssä esitelmöi pomologi Olavi Collan hedelmäpuiden hoidosta. Tarkastaja G.Ingnatius puhui julkisten puistojen hoidon tärkeydestä. Hän huomautti, miten vähäiselle huomiolle ja hoidolle monet julkiset tilat, rakennukset, kirkot ja koulut olivat jääneet. Samoin hautausmaat olivat monin paikoin todellisia kalmistoja. Hän ehdotti kotoisten koivujen istutuksia.

Elokuussa 1931 puutarhaseura osallistui maatalousnäyttelyyn omalla osastollaan. Seuralla oli komea Sali täynnä leikko-, ruukku-, ja keittiökasveja, josta seura sai kunniamaininnan, mutta kilpailuun se ei osallistunut. Kansanopisto, Marttayhdistykset ja kasvitarhakerholaiset edustivat muuta puutarhaharrastajien joukkoa.

Puutarhanäyttelyiden ohella kaupungin liikeväki innostui järjestämään vuodesta 1925 alkaen näyteikkunakilpailuja. Vuonna 1932 70 liikettä kilpaili näyttävästi markkinoinnin puolesta.

Seuran täyttäessä 25 vuotta se järjesti syyskuussa yhdessä Marttayhdistysten liiton kanssa puutarhatuotteiden mainospäivät Kaisa kahvilassa. Samaan aikaan kadulla kierteli kaupapuutarhuri Mauri Salmen kuorma-auto, joka oli piilotettu suurten kylttien ja raparperin lehtien alle. Lahden puutarhurit olivat lahjoittaneet ne kasvit mitä tarvittiin 24 ruokalajin valmistamiseen. Useimmat ruoat olivat yksinomaan kasvispitoisia, ne saivat osakseen tunnustusta. Jopa miehet kävivät katsomassa pientä hedelmä- ja vihannesnäyttelyä ja pistivät suuhunsa ensi kerran kasviksia.

Mitä Lahti tuottaa messut 30.6- 8.7.1934 Lyseolla näyttivät, miten paljon kaupungista löytyi eri tuotantohaaroja. Messujen järjestäjät sijoittivat puutarhaseuran osaston ensimmäiseksi, se tervehti tulijoita värikkäänä ja tuoreena. Jos kesä oli epäedullinen, voitiin kasvihuoneista kerätä viinirypäleitä, lavoista ja avomaalta ammentaa tomaatteja, kurkkuja ja paljon purtavaa. Kukat esiteltiin ruukuissa tai asetelmiin leikattuina. Vihannesten sisältämistä vitamiineista oli laadittu taulukko, joka näkyi Puutarha-lehden valokuvassa. Messutapahtuma keräsi yli 25 000 kävijää.

Seuran 30 vuotisnäyttely pidettiin Kansanopiston suojissa **syyskuun 17.- 18 päivinä 1938**. Näyttelyn tavoite painottui Lahden ja sen ympäristön hedelmänviljelyn katselmukseen ja tason esittelyyn. Näyttelyä täydensivät taimistotuotteet, mutta kutsuilta vihannes- ja juurikasviljelijöiltä pyydettiin lähinnä uutuuksia. Lahden näyttelyn kukkasidonnasta odotettiin paljon, olihan se kultalajimme Kööpenhaminassa, kutsussa kerrottiin.

Konsulentti Maire Hämäläinen valmisti muotiin tulleita tuoremehuja ja raakasäilöntätuotteita. Erityisesti yksinkertainen säilytys ja säilöntä talven varalle olivat vielä heikkoa. Vaikka syksyllä tavaraa oli riittävästi, talvella oli jo pulaa.

Palkintotuomariksi pyydettiin Saima Musku Turusta. Parhaaksi osastoksi esillepanosta hän nimesi Lahden kukkakeskuksen.

Näyttelyssä kävi tuhatkunta maksavaa vierasta, lippuja olisi ollut neljälle tuhannelle. Sadesää haittasi juhlanäyttelyä. Mutta silti yleisön kannatus oli vähäistä, ehkäpä tiedon puutteen vuoksi. Sanomalehtien jopa kolme juoksumetriä pitkät, kiitettävät arvostelut tulivat suuren yleisön tietoon vasta maanantai-iltana, kun näyttely oli jo purettu.

Seuran 40 vuotisnäyttelyn avajaiset pidettiin kansanopistolla 9.10.1948. Näyttely muodostui ruukku-, ja leikkokukista, kukkasidonnasta, taimistotuotteista, hedelmäosastosta ja vihannesosastosta.

Sunnuntaiamuna kaatuneiden haudoille laskivat seppeleen Toivo Kalervo ja Ellen Siivonen. Johtokunta kävi Nastolassa osoittamassa kunnioitustaan Kalle Tuomiston haudalla.

Puutarhapäivien osanottajille tarjottiin kaksi mahdollisuutta retkeillä alueen nähtävyyksille: Hollolan kirkolle, Hedelmätarhan taimistolle ja Joutjärven puutarhaan, ja toinen retki suuntautui Vierumäen urheilupuiston maisemiin ja Seestaan kartanoon.

Odotukset ja näyttelyn taso olisivat edellyttäneet suurempaa kävijämäärää, maksavia katsojia oli 2499, joukossa paljon vieraskuntalaisia.

Samana vuonna seuran jäsenmäärä nousi selvästi yli sadan.

Vuoden 1951 maatalousnäyttelyssä puutarhaseuralla oli informaatio-osasto.

50. toiminnan vuosi ja **juhlanäyttely 4.-6.10.1958** pidettiin uudella Urheilutalolla. Näyttelyn avasi kaupunginjohtaja Olavi Kajala. Hänen, maallikon silmissä näyttely ylitti ennakko-odotukset, siitä huolen

pitivät kukkaloisto, suunnitelmallisuus, täsmällisyys ja esteettinen maku. Lahdessa ja lähimaakunnissa oli jälleen edetty. Kajala kiitteli seuraa ponnistuksista, järjestelyistä ja täydellisestä onnistumisesta. Yleisömenestys tyydytti, sillä sunnuntain vilkkaus korvasi paljon. Kävijöitä kertyi yli 5000.

Lahden Laatumessut 26.7.-4.8.1968- seuran **60 vuotisnäyttely**. Näyttely järjestettiin yhdessä Lahden Messujen kanssa. Messujärjestäjä hankki puutarhanäyttelyn sisätiloiksi 16 x 30 metrin muovihuoneen ammattikoulujen väliselle pihalle. Taimitarha- ja konekaupan esittelijöille varattiin ulkoalueita. Kävijämääräksi odotettiin 100 000 kävijää. Lahden Messuilla oli hämmästyttävän hyvä menestys; yli 170 000 maksanutta kävijää ja kaikkiaan yli 195 000 näyttelyvierasta. Puutarhaseuran osastoon arvioitiin muutama kymmenen tuhatta. Arviointia vaikeutti yleislipun käyttö. Kaupungin asukasluku oli tuolloin 85 000.

Messujen avajaisia kunnoitti läsnäolollaan presidentti Urho Kekkonen.

70- vuotisnäyttely 1.-3.1978. Urheilutalolla.

Näyttelyn avajaisissa tervehdyssanat esitti puutarhaneuvos Erkki Kivivuori. Näyttelyn suojelija, kaupunginjohtaja Kalervo Aattela, kiitti seuraa arvokkaasta puutarhatyöstä, mikä on koitunut kaupunkilaisten parhaaksi tuoreiden kasvien, kauniiden koristekasvien ja runsaiden viheralueiden muodossa.

Tapahtuma onnistui parhaalla mahdollisella tavalla, sitä osoitti lähes kahdeksan tuhatta maksanutta kävijää. Näyttelyn kaikinpuolisen onnistumisen takeena oli hyvä yhteistoiminta seuran, Kukkakauppiasyhdistyksen, Kauppapuutarhaliiton Salpausselän piirin sekä Lahden varuskunnan kesken. Rakentamisessa ja purkamisessa varusmiehet auttoivat.

80- vuotisnäyttely oli Lahden Urheilutalolla 22.- 24.4.1988. Nimi oli 'Puutarhan kevät näyttely'.

Näyttelyn tavoitteena olivat suuren yleisön neuvontapalvelut. Keväällä tiedontarve oli suurin, koska edellisestä näyttelystä oli kulunut jo 10 vuotta, oli painetta kuluttajien valistukselle. Näyttelyssä oli järjestetty lapsille istutuspaikka, sen arveltiin lisäävän viljelyharrastusta.

Avajaispuheen piti kaupunginjohtaja Seppo Välisalo, hänen ajatuksensa oli harrastajan toiveissa: Kaunis puu vaatii ympärilleen kauniin pihan, kaunis piha vaatii kauniin kaupunginosan ja kaunis kaupungin osa vaatii kauniin kaupungin. Kaupungin alueella oleva luonto on yhteistä puutarhaamme. Vastuu sen hoitamisesta kuuluu kaikille. Yleensä ihmiset haluavat pitää kasvillisuutta lähipiirissään, mutta saattavat samalla toimia kasvien menestymisolosuhteita heikentävästi. Ihmisen ja luonnon välinen suhde näyttää olevan vahvasti ristiriitainen.

Tapahtuman tavoitteeksi oli asetettu 10- 15 000 kävijää. Taloudellisesti ja tavoiteiltaan Puutarhan Kevät onnistui vähintäänkin hyvin, siitä kertoo 13 000 kävijää ja heidän välittämänsä palaute.

90- vuotisnäyttely järjestettiin Kaupungin Puutarhalla 28.-30.8.1998. Näyttelyn nimi oli "Syysheku"

Näyttelyn neuvonnallinen ote säilyy; hyötykasviyhdistys, luomuviljelijät, nykyajan kukkaniityt tulevat kiinnostamaan yhä enemmän. Puutarhan taimistolla ja muissa kohteissa saa neuvoja ja näkee työnäytöksiä suositeltavista ja oikeista tavoista nurmikον hoidosta lähtien.

Näyttely oli sateisen kesän sateisin viikonloppu ja Lahden Messuilla oli saamaan aikaan sadonkorjuu tapahtuma. Kävijämäärä jäi tavoitteestaan.

Puutarhaseuran täyttäessä 100 vuotta, seura ei järjestänyt omia messuja. Vuonna 2008 Lahden kevät messuilla puutarhaseuralla oli näytävä osasto.